

PROGRAMA D'HISTÒRIA ANTIGA CODI 28824

Curs 2007-2008

Prof. Tomás Gimeno Fabregat

- 1.- INTRODUCCIÓ.
- 2.- EL CONTEXT HISTÒRIC DEL PROPER ORIENT DES .DEL NEOLÍTIC.
- 3.- MESOPOTÀMIA A FINALS DEL IV MIL·LENNI A.C.
- 4.- ELS INICIS DE L' HISTORIA A EGIPTE.
- 5.- MESOPOTÀMIA EN EL III MIL·LENNI A.C.
- 6.- EL PROPER ORIENT ASIÀTIC A LA PRIMERA MEITAT DEL II MIL·LENNI A.C.
- 7.- EGIPTE DURANT LA PRIMERA MEITAT DEL II MIL·LENNI A.C.
- 8.- ELS INDOEUROPEUS I LLUR PROJECCIÓ HISTÒRICA EN EL PROPER ORIENT.
- 10.- EL NOU IMPERI TEBÀ I LLUR EVOLUCIÓ FINS L'ÈPOCA BAIXA EGÍPCIA.
- 11.- EL PROPER ORIENT ASIÀTIC A FINALS DEL II MIL·LENNI A.C.
- 12.- MESOPOTÀMIA A LA PRIMERA MEITAT DEL I MIL·LENNI A.C.
- 13.- SÍRIA I PALESTINA A LA PRIMERA MEITAT DEL I MIL·LENNI A.C.
- 14.- EL PROPER ORIENT A LA SEGONA MEITAT DEL I MIL·LENNI A.C.

- 15.-EL MON PRE-HEL·LÈNIC FINS A LA FI DE MICENES.
- 16.- ELS INICIS DE LA HISTÒRIA GREGA
- 17.- GRÈCIA FINS EL S. I A.C.(I)
- 18.- ELS ALTRES MODELS DE *POLEIS* GREGUES (II):
- 19.- EL MON PERSA I LA SEVA PRESSIÓ CAP A OCCIDENT
- 20.- EL MON GREC EN EL S. I A.C.- L'ÈPOCA CLÀSSICA (1).
21. ELS ESTATS GRECS AL S IV A.C. - L'ÈPOCA CLÀSSICA (2).
22. L'HEGEMONIA MACEDÒNICA EN EL MON GREC
23. L'HEL·LENISME I EL SEU LLEGAT

24. SINOPSI DELS POBLES PROTOHISTÒRICS DEL MEDITERRANI OCCIDENTAL.
- 25.- EL MÓN ITÀLIC FINS EL ORÍGENS DE ROMA.-
- 26.- ROMA I EL SEU SIGNIFICAT
- 27.- ORÍGENS I FORMACIÓ DE ROMA
- 28.- LA CONSOLIDACIÓ DE L'HEGEMONIA DE ROMA EN EL MARC ITÀLIC.
- 29.- L'HEGEMONIA ROMANA AL MEDITERRANI CENTRAL
- 30.- LA INTERVENCIÓ ROMANA AL MEDITERRANI OCCIDENTAL
- 31.- L'EXPANSIÓ ROMANA CAP AL MEDITERRANI ORIENTAL.
- 32.- L'EVOLUCIÓ SOCIAL I POLÍTICA ROMANES AL S.II A.C.
- 33.- LA CRISI DE LA REPÚBLICA ROMANA AL S.I A.C
- 34.- AUGUST I LA CONSOLIDACIÓ DE L'IMPERI ROMÀ.
- 35.-L'ALT IMPERI I LA SEVA EVOLUCIÓ.-
- 36.- L'EVOLUCIÓ DE L'IMPERI ROMA AL SEGLE III D.C
- 37.- EL BAIX IMPERI: SUPERVIVÈNCIA I CANVIS
- 38.- L'ESFONDRAMENT DE L'IMPERI ROMÀ

Codi: **28824**

Assignatura: **HISTÒRIA ANTIGA**

Tipus d'assignatura: TRONCAL

Nº de crèdits:12

Professorat: Jordi CORTADELLA MORRAL Gru: 3

Llengua en que s'imparteix la docència: català

Quatrimestre: *anual*

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA:

Donar les bases, establir els conceptes i tenir els criteris mínims per entendre els fets i interpretar els documents en història antiga. Es valorarà especialment el coneixement global de l'assignatura (causes i conseqüències dels esdeveniments)

TEMARI:

LA VIDA URBANA EN EL PRÒXIM ORIENT (IV-III mil·leni)

- La "revolució urbana"
- Súmer i Ebla
- Accad i III dinastia d'Ur
- Egipte (primer període dinàstic i Imperi Antic)

ELS GRANS ESTATS TERRITORIALS DEL PRÒXIM ORIENT (II mil·leni)

- Els amorrites i la Babilònia de Hammurabi
- Egipte (Imperi Mig)
- Hittites i Mitani
- Assíria durant el II mil·leni
- Egipte (Imperi Nou)
- Les civilitzacions minoica i micènica

ELS IMPERIS DEL PRÒXIM ORIENT (I mil·leni)

- Les ciutats fenícies i Israel
- Imperi assiri
- Neobabilònics (caldeus)
- Egipte (tercer període intermedi i regne Saita)
- Els perses

GRÈCIA ARCAICA

- La formació de la "polis"
 - Esparta
 - Les colonitzacions
 - Atenes s. VI

ÈPOCA CLÀSSICA I L'HEL·LENISME

- El desenvolupament de la democràcia
 - La guerra contra els perses
 - L'Imperi atenès
 - La guerra del Peloponès

- Crisi i reconstrucció del model de la “polis”
 - Filip II de Macedònia i Alexandre
 - L’Imperi d’Alexandre

ROMA MONÀRQUICA I REPUBLICANA

- Origen de la ciutat i formació de l’Estat
 - Les reformes de Servi Tuli
- Els inicis de la República
 - El conflicte patrici-plebeu
- Roma a Itàlia
- Roma, Cartago i el món hel·lenístic
- La crisi del règim republicà

IMPERI ROMÀ (Principat i Dominat)

- August
- El centre del poder (Juli-Claudis, Flavis, Antonins)
- El sistema provincial i el “limes”
- L’Imperi en crisi
- Les reformes administratives, militars i econòmiques
- Roma i els regnes germànics

BIBLIOGRAFIA

BÀSICA:

Alvar, J.; Plácido, D.; Bajo, F.; Mangas J., *Historia antigua*, ed. Historia 16, Madrid 1992.
 Blázquez, J.M.; López Melero, R.; Sayas, J.J., *Historia de Grecia antigua*, ed. Cátedra, Madrid 1989.
 Bravo, Gonzalo, *Historia del mundo antiguo. Una introducción crítica*, Alianza Editorial, Madrid 1998.
 López Melero, R.; Plácido, D.; Presedo, F., *Historia Universal*, vol. 1, tomo A, *Edad Antigua. Grecia y Oriente Próximo*, ed. Vicens Vives, Barcelona, 1992.
 Roldán, J.M., *Historia de Roma*, 2 vols., ed. Cátedra, Madrid, 1999.

COMPLEMENTÀRIA:

Pròxim Orient

Kemp, B.J.: *El Antiguo Egipto. Anatomía de una civilización*, ed. Crítica, Barcelona 1992.
 Kuhrt, A., *El Oriente próximo en la antigüedad*, ed. Crítica, Barcelona, 2000
 Liverani, M.: *El Antiguo Oriente. Historia, sociedad y economía*, ed. Crítica, Barcelona 1995.
 Redman, C.L., *Los orígenes de la civilización*, ed. Crítica, Barcelona, 1990.
 Trigger, B. G., *Historia del Egipto antiguo*, ed. Crítica, Barcelona, 1997

Grècia

Dominguez Monedero, A.J., *La polis y la expansión colonial griega. Siglos VIII-VI*, ed. Síntesis, Madrid 1991.
 Finley, M.I., *El mundo de Odiseo*, ed. FCE, Madrid 1980.
 Plácido, D., *La sociedad ateniense. La evolución social en Atenas durante la guerra del Peloponeso*, ed. Crítica, Barcelona 1997.
 Préaux, C., *El mundo helenístico. Grecia y Oriente desde la muerte de Alejandro hasta la conquista de Grecia por Roma (323-146 a.C.)*, ed. Labor, Barcelona 1984.

Roma

Brown, P., *El mundo en la Antigüedad tardía*, ed. Taurus, Madrid 1989.
 Garnsey, P.; Saller, R., *El Imperio romano. Economía, sociedad y cultura*, ed. Crítica, Barcelona 1991.
 Harris, W.V., *Guerra e imperialismo en la Roma republicana, 327-70 a.C.*, ed. Siglo XXI, Madrid 1989.

Atlas històrics

Duby, G. (ed.), *Atlas histórico mundial*. ed. Debate, Madrid 1992.

Kinder, H.; Hilgemann, W., *Atlas Historico Mundial*, vol. 1, *De los orígenes a la Revolución Francesa*, ed. Istmo, Madrid, 1992.

Textos clàssics

Mangas, Julio, *Textos para la historia antigua de Grecia*, ed. Cátedra, Madrid 1986.

Villalba, Pere, *Roma a través dels historiadors clàssics*, ed. UAB, Bellaterra 1996.

Heròdot, *Històries* (Gredos 1994). **Tucídides**, *Història de la guerra del Peloponès* (Cátedra 1994). **Xenofont**, *Anàbasis* (Cátedra 1999), *Cirospèdia* (Akal1992), *Hel·lèniques* (Gredos 1977). **Arrià**, *Anàbasi d'Alexandre el Gran* (Gredos 1982). **Polibi**, *Històries* (selecció, Akal 1986). **Cèsar**, *Guerra Civil* (Gredos 1967), *Guerra de les Gal·lies* (Gredos 1969-73). **Sal·lusti**, *Conjuració de Catilina* (Ediciones Clásicas 1991), *Guerra de Jugurta* (Gredos 1973). **Tit Livi**, *Història de Roma, Des de la fundació de la ciutat* (Gredos 1990). **Tàcit**, *Històries* (Akal, 1990). **Plutarc**, *Vides paral·leles* (Gredos 1985; Alexandre, Akal 1986). **Suetoni**, *Vida dels dotze cèsars* (Gredos 1992). **Història Augusta**, *des d'Adrià fins a Cómode* (La Magrana 1998).

METODOLOGIA DOCENT:

I. TEORIA

Compren set grans blocs que engloben cronològicament les grans etapes de la història antiga del Pròxim Orient i clàssica (Grècia i Roma). Serà imprescindible la utilització del dossier de l'assignatura.

PRÀCTIQUES:

No hi ha pràctiques, però sí TUTORIES INTEGRABLES. Aquestes es dividiran en dos trimestres, cada un d'ells amb dos blocs. El primer bloc, de 10 sessions, consistirà en treballs de reforç pràctics en grups reduïts (un ideal de deu assistents) segons calendari i reserva de plaça establerta al inici del curs. El segon bloc consistirà en tutories individualitzades en el despatx del professor.

SISTEMA D'AVALUACIÓ:

Tres exàmens parcials (Pròxim Orient, Grècia i Roma) que alliberaran matèria per l'examen final escrit de tot el programa.

ALTRES QÜESTIONS

El dossier de l'assignatura estarà a disposició dels alumnes en el CAMPUS VIRTUAL

OBSERVACIONS:

Per impartir l'assignatura caldrà una aula equipada amb ordinador connectat a la xarxa i canó.

HISTÒRIA ANTIGA CODI 28824

TEMARI 1er QUATRIMESTRE: PRÒXIM ORIENT-EGIPTE.

Prof. Isaías Arrayás Morales

Isaias.Arrayas@uab.cat

Despatx B7-153

Tel.: 93 581 12 86

BLOC I – PRÒXIM ORIENT.

Tema 1.- Concepte i límits de la Història Antiga.

Tema 2.- La formació de l'Estat.

Tema 3.- Les “ciutats-estat” a Mesopotàmia.

Tema 4.- Evolució de les estructures polítiques i econòmiques mesopotàmiques: el temple i el palau.

Tema 5.- Hammurabi de Babilònia i la codificació de les lleis.

Tema 6.- Un model d'expansió comercial. Els assiris a la Capadócia.

Tema 7.- Conseqüència de la presència indoeuropea en el Pròxim Orient. L'Imperi Hitita.

BLOC II – EGIPTE

Tema 1.- Unificació i consolidació de l'Estat.

Tema 2.- Auges i decadències de la fórmula política egípcia fins a la invasió dels hicses. Les piràmides com exponent del poder reial.

Tema 3.- La nova política faraònica. L'apogeu de l'Imperi. Oposició entre la reialesa i el clergat.

TEMARI 2° QUATRIMESTRE: GRÈCIA-ROMA.

Prof. Oriol Olesti Vila

Oriol.Olesti@uab.cat

Despatx B7-153

Tel.: 93 581 12 86

BLOC I – GRÈCIA

Tema 1.- La fi de la civilització micènica.

Tema 2.- La formació de la “polis”.

Tema 3.- Esparta.

Tema 4.- Colonització, tirans i legisladors.

Tema 5.- Atenes. De Soló a Clístenes.

Tema 6.- El desenvolupament de la democràcia.

Tema 7.- Les guerres contra els perses.

Tema 8.- L'Imperi atenès.

Tema 9.- La guerra del Peloponès.

Tema 10.- Les hegemonies gregues del segle IV.

Tema 11.- Filip II i Alexandre.

Tema 12.- Els regnes hel·lenístics.

BLOC II - ROMA

Tema 1.- Orígens de la ciutat i formació de l'Estat (monarquia etrusca).

Tema 2.- Les reformes de Servi Tuli.

Tema 3.- La República patricia-plebea.

Tema 4.- Roma a Itàlia.

Tema 5.- Roma a la Mediterrània: Cartago i els regnes hel·lenístics.

Tema 6.- La *nobilitas*.

Tema 7.- Les Guerres Civils.

Tema 8.- August i el regim imperial.

Tema 9.- Juli-Claudi i Flavi.

Tema 10.- Antonins i Severs.

- Tema 11.- L'Imperi en crisi: segle III.
Tema 12.- Les reformes de Dioclecià i Constantí.
Tema 13.- Roma i els pobles germànics.

AVALUACIÓ

L'avaluació d'aquesta assignatura es realitzarà a partir d'un EXAMEN PARCIAL (PRÒXIM ORIENT-EGIPTE), que consistirà en:

- a) Desenvolupar un tema, a triar entre dues opcions (50% de la nota).
- b) Comentari d'un document literari o arqueològic, a triar entre dos (50% de la nota).

S'exigirà una nota mínima de 4 per a poder fer mitjana amb la part de Grècia-Roma.

La data i lloc de la prova seran les determinades per la Facultat en el període gener/febrer.

A final de curs, hi haurà un nou EXAMEN PARCIAL (GRÈCIA-ROMA), d'identiques característiques.

Aquells no hagin superat el primer parcial, hauran d'afrontar un EXAMEN FINAL, on entrarà tota la matèria del curs.

BIBLIOGRAFIA GENERAL

Obres generals

- ALVAR, J.; PLÁCIDO, D.; BAJO, F.; MANGAS J., *Historia antigua*, Historia 16, Madrid 1992.
- BRAVO, G., *Historia del mundo antiguo. Una introducción crítica*, Alianza Editorial, Madrid 1998.
- LÓPEZ MELERO, R.; PLÁCIDO, D.; PRESEDO, F., *Historia Universal. Edad Antigua. Grecia y Oriente Próximo*, Vicens Vives, Barcelona 1992.

Atlas Històrics

- DUBY, G. (ed.), *Atlas histórico mundial*, ed. Debate, Madrid 2001.
- KINDER, H., HILGEMANN, W., *Atlas histórico mundial*, vol. 1. *De los orígenes a la Revolución Francesa*, ed. Istmo, Madrid 2000.

Mesopotamia

- BRYCE, T., *El reino de los hititas*, Cátedra, Madrid 2001.
- CHADWICK, I., *El mundo micénico*, Alianza Editorial, Madrid 2000.
- COTTERELL, A. (ed.), *Historia de las civilizaciones antiguas. Egipto-Próximo Oriente*, Crítica, Barcelona 1984.
- GONZÁLEZ-WAGNER, C., *El Próximo Oriente Antiguo*, Síntesis, Madrid 1993.
- KLIMA, J., *Sociedad y cultura en la Antigua Mesopotamia*, Akal, Madrid 1983.
- MARGUERON, I.-Cl., *Los mesopotámicos*, Cátedra, Madrid 2002.
- LIVERANI, M.: *El Antiguo Oriente. Historia, sociedad y economía*, Crítica, Barcelona 1995.
- POSTGATE, I.N., *La Mesopotamia arcaica. Sociedad y economía en el amanecer de la historia*, Akal, Madrid 1999.
- REDMAN, C.L., *Los orígenes de la civilización*, Crítica, Barcelona 1990.

Egipte

- GRIMAL, N., *Historia del Antiguo Egipto*, Akal, Madrid 1996.

- HUSSON, G., VALBELLER, D., *Instituciones de Egipto*, Cátedra, Madrid, 1998.
- KEMP, B.J.: *El Antiguo Egipto. Anatomía de una civilización*, Crítica, Barcelona 1992.
- PADRÓ, J., *Historia del Egipto faraónico*, Alianza Editorial, Madrid 2001.
- SERRANO DELGADO, J.M., *Textos para la historia antigua de Egipto*, Cátedra, Madrid 1993.
- TRIGGER, B.G., KEMP, B.J., O'CONNOR, D., *Historia del Egipto Antiguo*, Crítica, Barcelona 1997.

Grècia

- Col·lecció Akal, *Historia del Mundo Antiguo*, núm. 14-35 (Grècia)
- DOMINGUEZ MONEDERO, A.J., *La polis y la expansión colonial griega. Siglos VIII- VI*, Síntesis, Madrid 1991.
- DOMINGUEZ MONEDERO, A.J., *Solón de Atenas*, Crítica, Barcelona 2001.
- GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., *Historia de Grecia Antigua*, Akal Textos, Madrid 2001.
- FORNIS, C., *Esparta. Historia, sociedad y cultura de un mito historiográfico*, Crítica, Barcelona 2003.
- HAMMOND, N.G.L., *Alejandro Magno, rey, general y estadista*, Alianza Editorial, Madrid 1992.
- OSBORNE, R., *La formación de Grecia (1200-479 aC)*, Crítica, Barcelona 1998.
- PLÁCIDO, D., *La sociedad ateniense. La evolución social en Atenas durante la guerra del Peloponeso*, Crítica, Barcelona 1997.
- PRÉAUX, C., *El mundo helenístico. Grecia y Oriente desde la muerte de Alejandro hasta la conquista de Grecia por Roma (323-146 aC.)*, Labor, Barcelona 1984.

Roma

- Col·lecció Akal, *Historia del Mundo Antiguo*, núm. 36-65 (Roma).
- BROWN, P., *El mundo en la Antigüedad tardía*, Taurus, Madrid 1989.
- CORNELL, T.J., *Los orígenes de Roma (c. 1000-264 aC)*, Crítica, Barcelona 1999.
- GARNSEY, P., *El Imperio romano. Economía, sociedad y cultura*, Crítica, Barcelona 1991.
- HARRIS, W.V., *Guerra e imperialismo en la Roma republicana, 327-70 a.C., Siglo XXI*, Madrid 1989.
- PINA POLO, F., *La crisis de la República (133-44 aC)*, Síntesis, Madrid 1999.
- ROLDÁN, J.M., *Historia de Roma*, 2 vols., Cátedra, Madrid 1999.
- SYME, R., *La revolución romana*, Taurus, Madrid 1989.
- MOMIGLIANO, A. (ed.), *El conflicto entre el paganismo y el cristianismo en el siglo IV*, Alianza Editorial, Madrid 1989.

Fonts literàries

- Heròdot, *Historias* (Gredos 1994, Akal 1994, Cátedra 1999).
- Tucídides, *Historia de la guerra del Peloponeso* (Akal 1989, Cátedra 1994).
- Xenofont, *Anabasis* (Cátedra 1999), *Cirospedia* (Aka11992), *Hellénicas* (Gredos 1977).
- Arria, *Anábasis de Alejandro el Grande* (Gredos 1982).
- Polibi, *Historias* (Akal 1986).
- Cèsar, *Guerra Civil* (Gredos 1967), *Guerra de las Gallias* (Gredos 1969-73).
- Sal·lusti, *Conjuración de Catilina* (Ediciones Clásicas 1991), *Guerra de Jugurta* (Gredos 1973).
- Titus Livi, *Historia de Roma, Desde la fundación de la ciudad* (Akal 1989, Gredos 1990).
- Tàcit, *Historias* (Aka1, 1990).
- Plutarc. *Vidas paralelas* (Gredos 1985, Cátedra, Alejandro-Cesar, Pericles-Fabio Máximo, Alcibiades-Coriolano 1999; Alexandre, Akal 1986, Atenas s. V, Akal 2000; Aristides-Cató, Akal 2003).
- Suetoni, *Vida de los doce césares* (Cátedra 1998).

- *Historia Augusta, desde Adriano hasta Cómodo* (La Magrana 1998).

